

Републичка агенција за elektronske komunikacije ("RATEL")

Višnjićeva 8
11000 Beograd

"Јавна konsultacija o nacrtu Pravilnika o visini naknade za korišćenje radio-frekvencija i Pravilnika o visini naknade za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija"

E-mail: ratel@ratel.rs

U Beogradu, 10. novembra 2010. godine

Poštovani,

U skladu sa odlukom RATEL-a o sprovođenju postupka javnih konsultacija za sledeća dokumenta:

1. Nacrt Pravilnika o visini naknade za korišćenje radio frekvencija;
2. Nacrt Pravilnika o visini naknade za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija;

u nastavku teksta dostavljamo vam zajedničke komentare javnih telekomunikacionih operatora Telekom Srbija a.d, Telenor d.o.o. i Vip mobile d.o.o. vezane za gore navedene nacрте pravilnika.

Smatramo da se u regulisanju zakonskog okvira materije koja je predmet javne rasprave treba osloniti na pozitivnu praksu i rešenja zemalja Evropske Unije, kao i susednih zemalja, uvažavajući specifičnosti tržišta telekomunikacija u Republici Srbiji.

Uzimajući u obzir značaj sektora telekomunikacija u smislu generatora privrednih kretanja uopšte (podsećamo da je prihod od telekomunikacionih usluga u 2009. godini iznosio 1,51 milijardu evra, odnosno da je prihod od telekomunikacija u bruto društvenom proizvodu u 2009. godini učestvovao sa oko 4,76%), smatramo da RATEL ima jedinstvenu priliku da putem Pravilnika kreira okruženje koje će delovati podsticajno kada su u pitanju investicije u ovaj sektor.

Takođe, želimo da napomenemo da prilikom analize visine naknada u navedenim pravilnicima, nije moguće uvek praviti direktna poređenja sa regionom i drugim Evropskim državama, uzevši u obzir činjenicu da uporedno gledano, sve države u svojoj regulativi ne poznaju iste vrste naknada.

U prilogu dopisa dostavljamo vam komentare za svaki od nacрта pravilnika posebno.

Pored navedenih zajedničkih stavova u ovim dokumentima, operatori će dostaviti i zasebne primedbe koje potiču iz njihovih različitosti u spektru telekomunikacionih usluga koje pružaju.

S poštovanjem,

Telekom Srbija a.d.
Branko Radujko, dipl. pravnik
Generalni direktor

Telenor d.o.o.
Kjell Morten Johnsen
Generalni direktor

Vip mobile d.o.o.
Athanasios Katsiroumpas
Predsednik Upravnog odbora

Prilog 1:

Zajednički komentari operatora Telekom Srbija a.d., Telenor i Vip mobile na nacrt Pravilnika o visini naknade za korišćenje radio frekvencija

Povodom javnih konsultacija o nacrtu Pravilnika o visini naknade za korišćenje radio-frekvencija, koje je RATEL objavio u periodu 27.10.-11.11.2010.godine, operatori "Telekom Srbija", "Telenor" i "Vip mobile" podnose zajednički svoje mišljenje, komentare i predloge za izmene i dopune ovog nacrtu Pravilnika imajući u vidu značaj ovog pitanja, kao i dugoročne posledice regulisanja pitanja uslova korišćenja radio-frekvencija za potrebe razvoja telekomunikacija u Republici Srbiji.

Nacrt novog Pravilnika predlaže i dalje isti princip proračuna naknade, s tim što je uveden faktor koji će se primenjivati za slučaj korišćenja radio-relejnih veza za potrebe pružanja univerzalnog servisa. Medjutim, operatori smatraju da nacrt novog Pravilnika i dalje propisuje formule za proračun naknade koje ne uključuju ostale faktore koji su relevantni za racionalno i ekonomično korišćenje raspoloživih frekvencija. Efekti propisanih formula i dalje rezultiraju neprihvatljivo i neopravdano visokim godišnjim naknadama koje se obračunavaju tokom svih godina važenja dozvola za radio-stanice.

Iz ovih razloga operatori Telekom Srbija, Telenor i Vip mobile predlažu da se ponovo razmotre principi i kriterijumi za određivanje visine naknade za korišćenje frekvencija za radio-relejne stanice u fiksnoj službi i bazne radio-stanice u javnoj mobilnoj telekomunikacionoj mreži, koji su izneti u čl.4 i čl.6 nacrtu Pravilnika. U nastavku se daje sledeće mišljenje i predlozi za izmene i dopune ovih članova:

NAKNADA ZA KORIŠĆENJE RADIO-FREKVENCIJA ZA RADIO-RELEJNE STANICE

Član 4.

1. Ukidanje naknade za prijemnu radio-frekvenciju:

RATEL je do sada redovno obračunavao naknadu po jednoj frekvenciji, posebno za predajnu i posebno za prijemnu frekvenciju (Tx+Rx), tretirajući obe frekvencije sa istom vrednošću naknade. Poznato je da predajne i prijemne frekvencije nemaju isti uticaj na proračun interferencije kod projektovanja RR veza i frekvencijskog planiranja. Uzimajući u obzir razlike kod korišćenja jedne frekvencije kao predajne ili prijemne, vrednost i odgovarajuće naknade treba da se razlikuju.

Predajnik i prijemnik zajedno čine integralnu celinu jedne radio-relejne veze (primopredajnik) u dvosmernim komunikacijama. U jednom smeru prenosa frekvencija koja se koristi kao predajna na A lokaciji RR veze, ista se koristi kao prijemna na B lokaciji iste RR veze, dok se u drugom smeru prenosa koristi druga frekvencija, odnosno dve frekvencije se recipročno koriste na obe strane RR veze. Prenos informacija se odvija u smeru od predajnika prema prijemniku u oba smera prenosa, što znači da korišćenje frekvencije treba da se obračunava samo dva puta, a ne četiri puta kao što obračunava RATEL.

Analiza uticaja predajnika i prijemnika na korišćenje radio frekvencijskog spektra u dvosmernim vezama, pokazuje da samo predajnik utiče na ograničavanje frekvencijskog spektra, tj. na mogućnost korišćenja primo-predajnog uređaja na

jednoj od strana neke druge RR veze i procenjuje se prema nivou interferencije na prijemniku na lokaciji te druge RR veze.

Prijemnik ima pasivni doprinos ograničenju kod frekvencijskog planiranja drugih RR veza i to u odnosu na interferenciju koju je predajnik već uneo.

Iz ovih razloga, predlažemo da se za prijemnu frekvenciju ne definiše naknada i da se nova rečenica doda u članu 4 tako da glasi:

"Visina godišnje naknade se ne obračunava za radio frekvenciju koja se koristi kao prijemna frekvencija radio-relejne stanice."

U prilog principa koji primenjuju regulatorne agencije iz drugih zemalja da se naknada obračunava samo za predajnike navodimo primer Danske, Norveške, Velike Britanije, Hrvatske.

Pored ovog, iznosimo i druge predloge za smanjenje naknade, koji u isto vreme predstavljaju primenu principa ekonomičnog korišćenja spektra:

2. Zagušenje opsega:

Činjenica je da se neki frekvencijski opsezi više koriste iz razloga boljih propagacionih efekata ili prakse za primenu široko rasprostranjenih tehnologija. Zbog toga se preporučuje uvođenje faktora raspoloživosti opsega "Ka", ili faktora zagušenje opsega "K_k".

Vrednost ovog faktora treba da je rezultat statističkog istraživanja korišćenja relevantnih opsega (analize se povremeno ažuriraju, na primer kvartalno) i to primenjujući opadajuće vrednosti za rastuće frekvencije. U tabeli je dat primer definisanja vrednosti ovog faktora (na primer po 1MHz):

Frekvencijski opseg (GHz)	Koeficijent zagušenja
3,4 - 10	1
10 - 14,5	0,8
14,5 - 24,5	0,4
24,5 - 42,5	0,2

Na osnovu ove tabele jasno je da se vrednost frekvencije uvećava sa povećanjem iskorišćenosti opsega, odnosno sa manjom raspoloživošću spektra. Na ovaj način, operatori bi se forsirali da koriste slobodnije frekvencijske opsege.

3. Ukidanje naknade za frekvencije koje se koriste za RR veze za realizaciju Univerzalnog servisa:

U formuli je naveden faktor univerzalnog servisa koji ima vrednost 1 za upotrebu radio-frekvencije izvan područja u kome se koristi univerzalni servis i vrednost 0,3 za upotrebu radio-frekvencije u području na kome se pruža univerzalni servis. Naš predlog je da upotreba radio-frekvencije u području na kome se pruža univerzalni servis ne treba da podleže plaćanju naknade, odnosno **K_{us}=0**. Razloga za to ima više, počevši od obaveze operatora da obezbedi univerzalni servis na nekom području koje ne predstavlja interesno područje za poslovanje, zatim slučaj većih troškova izgradnje od troškova koji se refundiraju, neprofitabilnost investicije i dr.

4. Ponavljanje iste frekvencije (co-channel):

Veliki korisnici radio-relejnih veza projektuju svoje mreže poštujući princip maksimalnog ponavljanja iste frekvencije. Tako na primer, prema evidenciji Telenor-a o izdatim dozvolama u 2006. i 2007. godini, frekvencija 15,232.5 MHz se koristi oko 130 puta kao predajna i posebno kao prijemna, dok se frekvencija 23,047.5 MHz koristi na isti način oko 243 puta. Princip obračuna naknade ne uzima u obzir faktor ponavljanja jedne iste frekvencije, a što predstavlja primer efikasnog i racionalnog korišćenja spektra.

Smatramo da ne postoje prepreke da se efekat ponavljanja jedne iste frekvencije ne uzima u obzir, s obzirom da Pravilnik definiše metod proračuna naknade po svakoj pojedinačnoj frekvenciji RR stanice.

Iz ovih razloga, predlaže se uvođenje faktora ponavljanja "Kr" ukoliko se jedna ista predajna frekvencija koristi na više lokacija u okviru jedne mreže. Operatoru bi se naplaćivala naknada za jedan određeni broj frekvencija, bez obzira na ponavljanje, a preko tog broja bi se uzimao u obzir ovaj faktor čija bi vrednost zavisila od broja ponavljanja. Pored ovog izloženog, postoje i drugi načini obračuna.

Iz ovih razloga, dajemo dva predloga za faktor Kr, kao vrednost koja zavisi od broja ponavljanja frekvencije:

1. Dodavanje faktora Kr za ponavljanje frekvencije bez obzira na rastojanje ponavljanja:

Broj ponavljanja	Koeficijent ponavljanja
> 10	1
> 25	0,8
> 50	0,6
> 90	0,4
> 200	0,2

2. Dodavanje rečenice koja bi glasila:

"Ukoliko se jedna frekvencija za radio-relejne stanice koristi više puta na rastojanju od 50 km, naknada će se naplaćivati samo jednom ("pravilo 50km").

Na primer, ovo pravilo se primenjuje u Danskoj.

5. Zaključni komentari o osnovnim principima korišćenja frekvencija za radio-relejne veze:

Operatori Telekom Srbija, Telenor i Vip mobile, kao veliki korisnici radio-relejnih veza, izradili su analizu u cilju provere implikacija primene danas važeće metode za proračun naknade tokom celokupnog perioda važenja licenci, a koja se ista predlaže i u predmetnom nacrtu novog Pravilnika. Uprkos tome što su neke od pretpostavki grubo procenjene, očigledno je da trend porasta naknade daje veoma visok kumulativni iznos posle npr. 10 godina korišćenja frekvencija.

U slučaju mreže radio-relejnih veza Telenor-a, godišnja naknada za korišćenje frekvencija dostiže oko 3 miliona evra u 2016. godini. Uz to, dodavanjem administrativne fiksne takse od 8.000 dinara odvojeno za predajnik i prijemnik svake RR stanice, dolazi se do zaključka da će naknade biti previsoke u budućnosti. Uzimajući u obzir da će važnost licenci biti produžena za sledećih 10 godina, kumulativna naknada za svaku kasniju godinu postaće značajno visoka.

S obzirom da su mobilni operatori veliki korisnici RR veza, visoke naknade će svakako imati negativan efekat na dalji razvoj mobilnih mreža, odnosno visoke naknade uticaće na zainteresovanost operatora da nastave sa planiranjem RR veza kao sistema prenosa u budućnosti.

Zbog toga se predlaže da se sačini posebna regulativa za proračun ukupne godišnje naknade za velike korisnike RR veza uračunavajući godišnji porast RR stanica kao umanjujući faktor i time spreči da visoka kumulativna naknada za dugoročno korišćenje radio frekvencija spreči dalji razvoj RR veza.

Obrazloženje za uvođenje novih aspekata kod vrednovanja spektra jeste u tome da se osigura ekonomično korišćenje spektra, kao i da se podstakne održivi razvoj bežične tehnologije za mobilne telekomunikacije, a time i radio-relejnih veza.

U prilog ovome navodimo sledeće:

- Osigurati raspoloživost spektra za nove RR veze,
- Mobilni radio će nastaviti da bude važna telekomunikaciona infrastruktura u narednim godinama, pošto proširenje pokrivanja mobilnom tehnologijom predstavlja efikasnije rešenje za obezbeđenje servisa posebno u područjima sa manjom gustinom naseljenosti,
- RR veze će i na dalje predstavljati rešenje za backhauling mrežu, kao podrške razvoju mobilnih širokopojasnih servisa čak i u uslovima gde postoje na raspolaganju kapaciteti optičkih kablova,
- Zbog značaja razvoja mobilnih širokopojasnih servisa u ruralnim područjima u Srbiji, gde infrastruktura optičkih sistema prenosa verovatno neće biti raspoloživa u većoj meri u doglednoj budućnosti, mobilni operatori će biti prinuđeni da koriste RR veze za povezivanje baznih radio-stanica.

NAKNADA ZA KORIŠĆENJE RADIO-FREKVENCIJA ZA BAZNE RADIO-STANICE U JAVNOJ MOBILNOJ TELEKOMUNIKACIONOJ MREŽI

Član 6.

1. Koeficijent K_c – širina radio-kanala

Telekom Srbija, Telenor i Vip mobile smatraju da predložene vrednosti faktora K_c , koji određuje vrednost spektra, ukazuju na neusklađen odnos između vrednosti širine kanala koje koriste bazne i mobilne radio-stanice na 900, 1800 i 2100 MHz.

Iako je Pravilnikom iz januara 2010. godine, a na isti način i predmetnim nacrtom novog Pravilnika, ovaj odnos korigovan, smatramo da kod određivanja vrednosti kanala po 1MHz na pojedinim frekvencijskim opsezima treba uzimati u obzir i troškove izgradnje radio-mreže, kao ekonomske faktore korišćenja frekvencija na pojedinim opsezima za mobilne servise. Ovu korekciju predlažemo naročito zbog toga što smatramo da se kod vrednovanja frekvencijskog opsega moraju uzeti u obzir različite propagacione karakteristike radio-talasa na pojedinim frekvencijskim opsezima, kao i uslovi neravnomerne raspodele saobraćaja korisnika na terenu, a što utiče na izbor korišćenja određenog frekvencijskog opsega u datom području obezbeđenja servisa.

Iz tih razloga predlažemo da se promeni vrednost koeficijenta **K_c** koji se odnosi na namenu radio-mreže i odgovarajuću širinu kanala u opsezima 900 i 1800MHz:

- a) za kanal širine 200kHz na 900MHz, $K_c=1$ umesto $K_c=2$;
- b) za kanal širine 200kHz na 1800MHz, $K_c=0,5$ umesto $K_c=1$;
- c) za kanal širine 5MHz na 2100MHz, $K_c=10,75$ umesto $K_c=25$.

Objašnjenje: 5 MHz sadrži 25 kanala širine 200 kHz; 200 kHz u DCS opsegu po novom predlogu ima koeficijent 0.5 što bi značilo da za kanal od 5 MHz, adekvatan koeficijent iznosi 12,5. Smatramo da navedeni koeficijent 12,5 dalje treba korigovati faktorom $1,8\text{GHz}/2,1\text{GHz}=0,86$, tako da je krajnji iznos koeficijenta za kanal širine 5 MHz vrednost $10,75$ ($12,5 \times 0,86 = 10,75$).

Imajući u vidu propagacione karakteristike i značajne investicije za obezbeđenje mobilnog širokopojasnog servisa zahtevanog kvaliteta, kako na celokupnoj teritoriji zemlje uključujući i ruralne oblasti slabog tržišta, tako i u urbanim sredinama sa velikom gustinom saobraćaja korisnika, smatramo da bi se na ovaj način bolje uskladili efekti racionalnog korišćenja frekvencija u 900, 1800 i 2100 MHz opsezima.

2. Koeficijent K_p – broj korisnika u zoni opsluživanja

Obzirom da korisnika ne može istovremeno opsluživati GSM900, DCS1800 i UMTS mreža, neophodno je prilikom primene koeficijenta K_p razdvojiti broj korisnika koji mogu da koriste dva ili tri opsega: GSM900, DCS1800 i UMTS, u smislu da se ovi korisnici ne broje u kolonama za dva ili sva tri opsega, kao i da se uvedu tri dodatna koeficijenta broja korisnika, do 100.000 od 0,1, do 250.000 od 0,175 i do 500.000 od 0,25, kao što je dato u sledećoj tabeli:

Broj pretplatnika	Koeficijent pretplatnika (K_p)
$P < 100.000$	0,1
$P < 250.000$	0,175
$P < 500.000$	0,25

3. Uvođenje novog koeficijenta K_{us} – univerzalni servis

S obzirom na značaj realizacije pružanja univerzalnih servisa za sva tri operatora koji su proglašeni operatorima sa obavezom pružanja ovih servisa pod uslovima koji su prosebnopropisani odgovarajućim propisima, predlažemo da se uzmu u obzir otežavajuće okolnosti izgradnje telekomunikacionih mreža u neprestupačnim i nerazvijenim krajevima.

Shodno tome, u formuli za naknadu troškova u članu 6 (GSM-900; DCS-1800, UMTS-2000), trebalo bi da se uvede faktor univerzalnog servisa, jer je RBS i RR veza jedan deo celog sistema, a po kriterijumu koji je predložen i za korišćenje radio-relejnih frekvencija.

Slično kao što nacrt Pravilnika predviđa uvođenje ovog parametra kod radio-relejnih veza, predlaže se da se i kod obračuna naknade za korišćenje frekvencija za bazne stanice uvede koeficijent čija vrednost iznosi $K_{us}=0$.

Razmatrajući značaj uticaja korišćenja frekvencijskog spektra u razvoju telekomunikacija u Republici Srbiji, Telekom Srbije, Telenor i Vip mobile smatraju da će se primenom principa i načina obračuna naknade za korišćenje radio frekvencija za radio-relejne veze i za bazne radio-stanice u javnim mobilnim mrežama, a koji su predloženi u nacrtu novog Pravilnika, isplativost razvoja mobilnih širokopojasnih servisa teško ostvariti u budućnosti. Pitanje naknade za korišćenje spektra treba ponovo da se uzme u razmatranje zbog toga što razvoj 3G/MBB još uvek zahteva značajne investicije za obezbeđenje pokrivanja teritorije i pružanja servisa sa zahtevanim kvalitetom.

GODIŠNJA NAKNADA PO BAZNOJ STANICI U RADIO MREŽI SA BEŽIČNIM PRISTUPOM PO DODELJENOM KANALU

Član 10.

Prema predlogu novog Nacrta pravilnika godišnja naknada po dodeljenom kanalu za WLL mrežu računa se prema formuli:

$$N = O \times Kc,$$

gde je:

- N visina godišnje naknade,
 - O osnovica za izračunavanje naknade - 20.000,00 din.
 - Kc namena mreže u kojoj se radio stanica koristi, a određena širinom kanala, i to je u slučaju naše mreže kanal širine $\leq 3,5\text{MHz}$ u opsegu 3,4 - 3,6GHz - koeficijent 1,5.
- Po dodeljenom kanalu to je 30.000,00 din.

Srazmerno broju korisnika smatramo da je ovo jako visok iznos godišnje naknade. Posebno je potrebno naglasiti da su lokacije baznih stanica u zonama nerazvijene kablovske pristupne mreže, pa se mogu posmatrati i kao preteča univerzalnog servisa. U tom smislu, smatramo da je potrebno smanjiti osnovicu za izračunavanje ove naknade na 5.000,00 din.

Prilog 2:

Komentari na nacrt Pravilnika o visini naknada za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija

1. Član 2. red.br.1) – Visina naknade za usluge javne mobilne telekomunikacione mreže:

Iznos predložene visine naknade za pružanje usluga javne mobilne telekomunikacione mreže preko sopstvene mreže za pristup u iznosu od 0,5% od ostvarenog prihoda od prodaje u članu 2, stav 2, red. broj 1) nacrta Pravilnika nije svrsishodno porediti sa naknadama koje se plaćaju u EU ili u regionu primenjujući određenu benchmark analizu obzirom da naknade za licence u EU u većem broju slučajeva predstavljaju zbir naknade koja se plaća po 1 MHz dodeljenog opsega i administrativne takse (koja se meri u par desetina eura), ali je opravdano da se predložena naknada stavi u kontekst specifičnosti stanja na određenom tržištu, tj. ekonomske situacije na konkretnom tržištu, vrednosti tržišta elektronskih komunikacija i specifičnosti ove industrije u pogledu poreza i drugih bitnih parametara (vrednost potrošačke korpe korisnika mobilnih usluga, i dr.).

U cilju poređenja ekonomske situacije, vrednosti tržišta elektronskih komunikacija i stanja u sektoru mobilne telefonije u Republici Srbiji sa zemljama u okruženju i EU, koristili smo poslednji izveštaj Cullen International-a pod nazivom „Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries“, Report III od marta 2010. godine.

U Aneksu pomenutog izveštaja Cullen International-a prikazan je stepen razvijenosti zemalja u regionu u poređenju sa prosekom u EU-27 (strana broj 14), iz koga se vidi da je kupovna moć potrošača u Srbiji na niskom nivou i samim tim imaju manja sredstva na raspolaganju za korišćenje usluga elektronskih komunikacija.

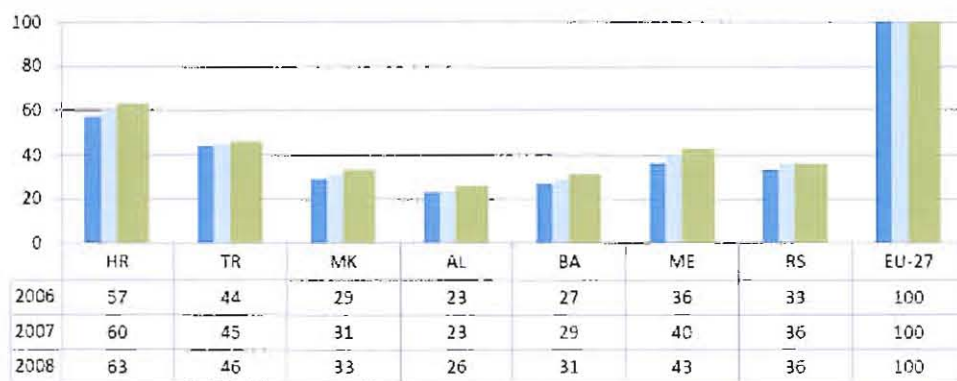

Figure 4 - Volume index of GDP per capita in PPPs¹²

¹² Table 1 in Eurostat, [Large differences in GDP and consumption per inhabitant across Europe - Issue number 95/2009](#)

Argument koji govori u prilog napred iznetim konstatacijama može se naći u nekim od osnovnih indikatora potrošnje korisnika u sektoru elektronskih komunikacija, konkretno u mobilnoj telefoniji.

Naime, na osnovu pomenutog izveštaja Cullen International-a vidi se da je kupovna moć potrošača u Srbiji umanjena posmatrano kroz podatke o korišćenju usluga mobilne telefonije (mobile basket - paket komunikacionih usluga koji sadrži određen broj govornog saobraćaja (minuta), SMS-ova i MMS-ova). Mobile basket je jedan od ključnih pokazatelja kvaliteta korisničke baze i potrošačke moći korisnika, i on je značajnije manji u Srbiji u odnosu na region, te se dolazi do zaključka da operatori u Srbiji manje prihode zbog slabije kupovne moći i da se zbog toga moraju i manje opteretiti naknadama i dodatnim porezima kako bi imale neophodne finansijske izvore za održavanje poslovanja i za investicije u nove tehnologije i usluge od kojih će država i stanovništvo imati koristi. Privreda će biti konkurentnija u regionu usled efikasnijih i savremenih komunikacija, koje predstavljaju osnovnu infrastrukturu usled čega će se stvoriti bolji uslovi za privlačenje stranog kapitala i mogućnost za otvaranje novih radnih mesta.

Kako bismo prikazali vrednost potrošačke korpe mobilnih usluga u Srbiji i uporedili je sa zemljama u regionu, u nastavku su data 3 grafikona koja daju prikaz vrednosti potrošačke korpe mobilnih usluga za malu, srednju i visoku potrošnju u regionu:

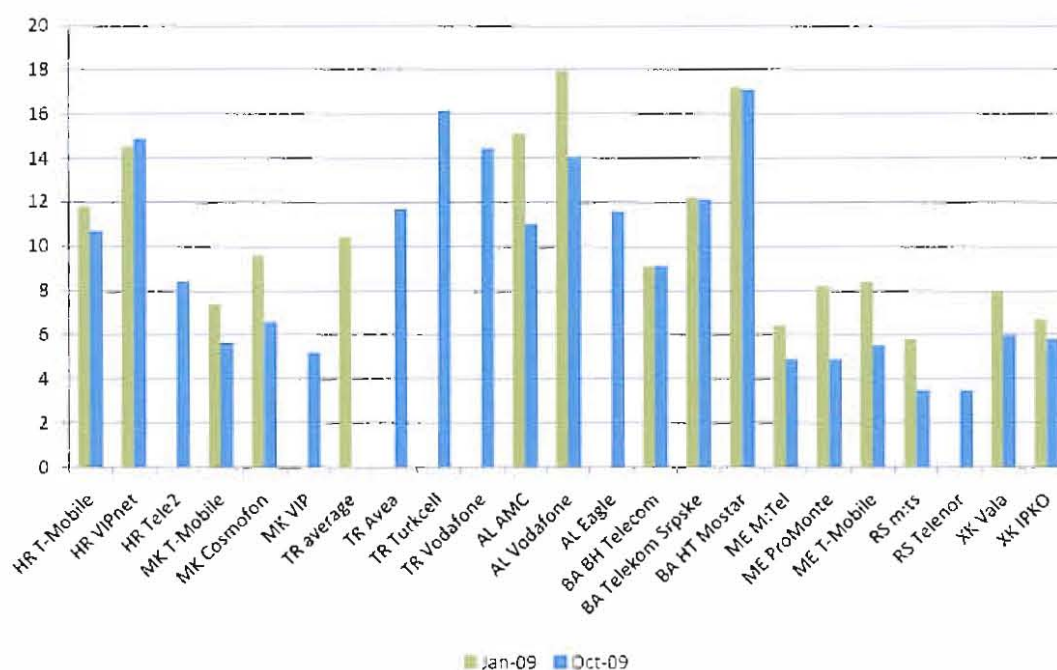

Figure 47 - Low usage OECD (2006) mobile basket

Napred navedeni grafikon (figure 47) prikazuje mesečni novčani izdatak (u evrima) korisnika za korišćenje usluga iz male korpe usluga mobilne telefonije prema metodologiji OECD-a koja je standardizovana u cilju uporedivosti podataka.

Uporedna analiza nedvosmisleno ukazuje da prosečan korisnik ovog segmenta u Srbiji troši najmanje za isti set usluga u poređenju sa korisnicima ostalih zemalja u regionu, što znači da je i prosečan prihod operatora po korisniku najmanji. Prosečni mesečni novčani izdatak korisnika u EU za korišćenje usluga iz male korpe je EUR 12,48 što je skoro 4 puta veći iznos nego u Srbiji.

Ista je situacija i u preostala dva segmenta potrošača iz srednje i velike korpe usluga mobilne telefonije prema metodologiji OECD-a, što je dato u naredna dva grafikona (figure 48 i figure 49) koja se nalaze na stranama 191 i 192 navedenog izveštaja:

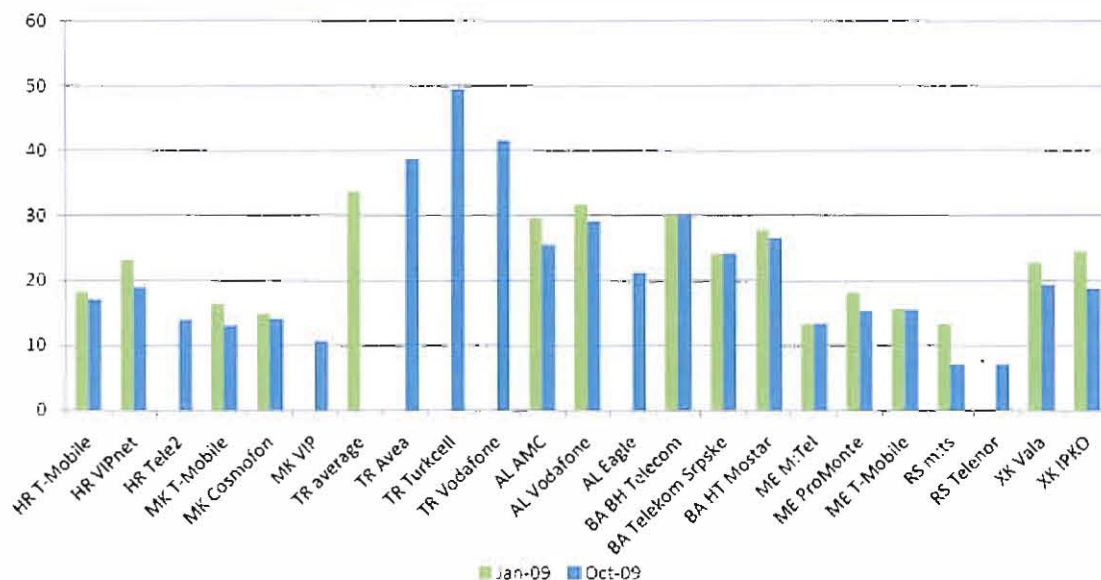

Figure 48 - Medium usage OECD (2006) mobile basket

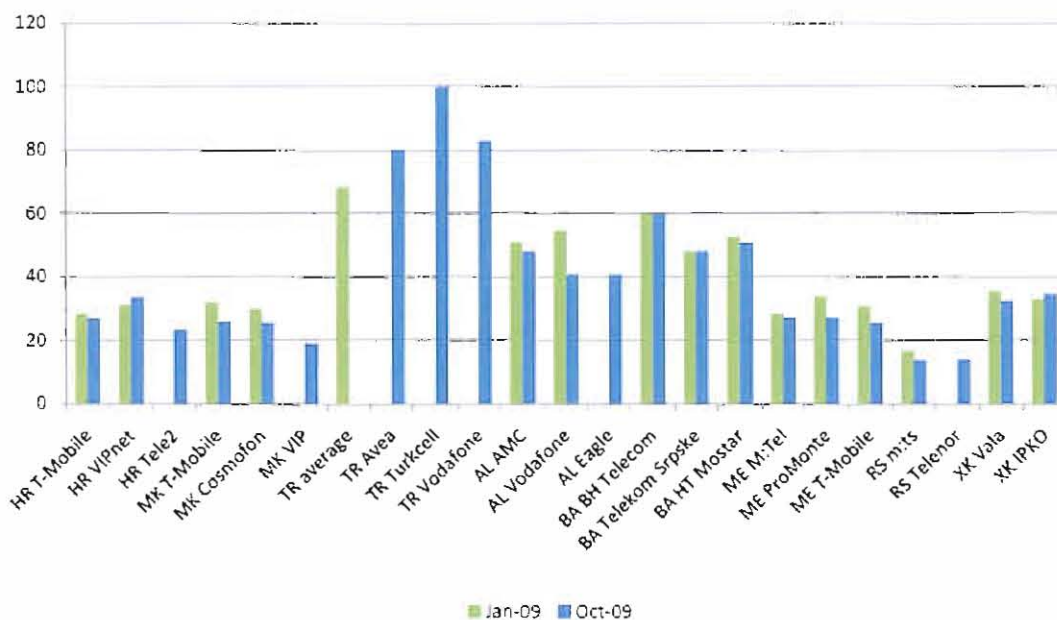

Figure 49 - High usage OECD (2006) mobile basket

Radi poređenja potrošnje korisnika u ova dva segmenta u Srbiji sa potrošnjom korisnika u EU, ukazujemo da je prosek u EU za srednju korpu EUR 21,37, a za veliku korpu EUR 35,28, što su značajnije veći iznosi nego u Srbiji.

Kao zaključak, može se konstatovati da prosečan korisnik usluga mobilne telefonije troši mnogo manje nego u zemljama u regionu, a daleko manje nego u EU, usled čega operatori manje prihode po korisniku za korišćenje istog seta usluga nego operatori na okolnim tržištima i u EU.

Okolnosti za mobilne operatore u Srbiji su dodatno pogoršane usled posledica stanja na tržištu koje je pogođeno globalnom ekonomskom krizom, kao i uvođenjem dodatnog poreza u iznosu od 10%.

Imajući u vidu makroekonomsku situaciju, činjenicu da je vrednost tržišta elektronskih komunikacija pogođeno niskom kupovnom moći, kao i najnižom potrošnjom korisnika u Srbiji za usluge elektronskih komunikacija, i dodatnu poresku opterećenost mobilnih operatora, što sve zajedno umanjuje mogućnost prihodovanja operatora, smatramo da se operatori moraju rasteretiti plaćanja naknada.

U tom smislu, verujemo da bi naknada za pružanje usluga javne mobilne telekomunikacione mreže preko sopstvene mreže za pristup trebalo da bude niža od 0,5% od ostvarenog prihoda od prodaje usluga delatnosti elektronskih komunikacija, što je ujedno i maksimalna naknada koju je zakonodavac predvideo Zakonom o elektronskim komunikacijama, i **predlažemo da naknada bude u iznosu od 0,2% od ostvarenog prihoda od prodaje.**

2. Član 3:

U članu 3, a u vezi i sa članom 2, r.br.1), predlažemo izmenu principa u smislu da se pod ostvarenim prihodom smatraju isključivo prihodi operatora koji su naplaćeni u poslovnoj godini, a ne realizovani prihodi iz Bilansa uspeha. Napominjemo da nenaplaćena potraživanja od prodaje usluga krajnjim korisnicima ne mogu biti uračunata u prihode.

Pored toga, smatramo da je potrebno da član 3 jasno definiše da se pod ostvarenim prihodom podrazumevaju samo prihodi od prodaje usluga javne telekomunikacione mreže, a ne i prihodi od prodaje aparata (mobilnih, telefonskih aparata i druge opreme). Prodaja aparata nije propisana obavezom operatora prema dobijenim Licencama za obavljanje delatnosti. Prodaju mobilnih, telefonskih i drugih aparata imaju pravo da obavljaju i druga pravna i fizička lica. Operatori su se sami opredelili za aktivnosti na kupovini/prodaji samo određene količine aparata, koja ne obezbeđuje celokupno raspoloživo tržište u Srbiji i predstavlja opcionu poslovnu aktivnost.

Takođe, smatramo da član 3 treba da definiše da se od osnovice za obračun naknade za obavljanje delatnosti odbiju troškovi za iznos plaćenih usluga interkonekcije sa domaćim i inostranim mrežama, troškovi realizacije međunarodnog rominga, troškovi za zakup infrastrukture i drugih resursa mreže elektronskih komunikacija, i slično.

S poštovanjem,

„Telekom Srbija“ a.d.

„Telenor“ d.o.o.

„VIP mobile“ d.o.o.